

„Mindig tanítani szerettem volna, olyan élményeket adni énektanítással, zenével, amilyeneket én élhettem át egykori iskoláimban. Vidéken kezdtem a pályámat 1979-ben. Nagyon örültem, amikor azt a feladatot kaptam, hogy leendő óvónőknek éneket és óvodai énekmódszertant tanítsak Szekszárdon a tanítóképzőben, de gondolkodóba is estem. Énekórát, szolfézsórát tartottam már. Dolgoztam gyerekekkel és vezettem népzenei táborokat, irányítottam népdalköröket. Az óvodai zenei nevelés módszertanával nem foglalkoztam addig még behatóan, bár tudtam, hogy remek szakirodalma van. Ezekből a könyvekből minden megtanulható. Úgy éreztem, ez mégsem elég. A gyakorlathoz is közel akartam kerülni. A főiskolai óráim mellett – Forrai Katalin tanácsára, akitől több mint húsz éven át rengeteg segítséget kaptam – óvodákat látogattam, énekfoglalkozásokat néztem, majd magam is elkezdtem zeneóvodás gyerekekkel foglalkozni. Nagyon szerettem ezeket az alkalmakat, nagy tapasztalat volt számomra. Emellett meg tudtam mutatni a tanítványaimnak, hogy amit a tankönyvekben olvasnak, az hogyan valósul meg a gyakorlatban.

Egyik alkalommal a zeneóvodás foglalkozás után egy anyuka azt kérdezte, hogy a másféléves kistestvért elhozhatná-e az óvodások közé. A válasz természetesen az volt, hogy sajnos nem. Minden tekintetben nagy a különbség egy másféléves és egy ötéves kisgyerek között. Nem tudunk úgy foglalkozást tartani a nagyobbakkal, ha egy kicsi, éppen csak járni tudó ott totyog körülöttünk.

Aztán gondolkozni kezdtem az anyuka kérdésén. Ismert volt számomra a bölcsődei zenei nevelés, sőt akkoriban gyakran helyettesítettem Forrai Katalint egy nagyszerű, már rég megszűnt intézményben, a Bölcsődék Országos Módszertani Intézetében (BOMI-ban). Gondozónőket, mai elnevezéssel kisgyermeknevelőket tanítottam. Tehát tudtam, hogy a zenei nevelés területén mi történik óvodáskor előtt, hogy miben áll a bölcsődei zenei nevelés. De azok a gyerekek, akik nem járnak bölcsődébe, vajon a családban találkoznak-e dajkarímekkel, énekszóval?

Ismert gondolat, hogy a zenei nevelés a születéskor vagy még előbb kezdődjék, akár az anyuka zenei nevelésével, ahogy ezt Kodály szellemesen megfogalmazta 1948-ban Párizsban, egy művészeti nevelésről szóló gyermeknapi konferencián. Tehát jó, ha az édesanya is tájékozott valamennyire ezen a területen. Nekem két gyermekem volt már akkor, anyukaként és zenepedagógusként is hittem Kodály szavait. Azt is tudtam, hogy hároméves kor előtt szóba se jöhet a kisgyerekek tanítása. Ingereket biztosítunk számukra mértékkel, mert a túl sok inger ugyanolyan káros lehet, mint a túl kevés. Lassacskán kialakult bennem a gondolat, hogy ha a legkisebbek, az óvoda előtti korosztály zenei neveléséről beszélünk, akkor ott az édesanyáknak, a szülőknek kell segítséget nyújtani.

Amikor legközelebb találkoztam az érdeklődő anyukával, kértem őt, hogy jöjjenek el egy hét múlva. Ha még néhány kisbabás szülő érkezik vele, énekelünk, játszunk valamit együtt. Így kezdődött. Eljöttek hatan, és nem telt el hosszú idő, nem fértünk el a teremben, ami pedig egy jókora társalgó volt. Még nevet sem adtam ezeknek a foglalkozásoknak, csak szaladtam, amikor lyukas óráim voltak a főiskolán, az „anya-gyerekekre”. Magamban így hívtam. A Ringató nevet néhány évvel később kaptuk. Egy rólunk készült sorozatműsor címe volt, amelyet a Duna Televízióban Bartalus Ilona zenei szerkesztő, nemzetközi hírű, nagyszerű zenepedagógus készített. Többek között Méth Ágnes rendezővel, Szentmiklósi Sára gyártásvezetővel dolgoztunk együtt. Megszerettem őket, jó volt velük a közös munka, szép emlék. A szekszárdi

szülők pedig büszkék voltak magukra, én is rájuk. Ennek a háromszor félórás ismeretterjesztő filmnek lett a címe *Ringató* (1998).

Még egy régebbi filmes emlék idéződik fel, aminek a korai zenei nevelés volt a témája. A kisebbik gyermekem hangadásairól, zenei fejlődéséről a közös énekes játékaikról egyéves korától majdnem négyéves koráig nagyon kezdetleges videótechnikával felvételeket készítettünk otthon. Azzal a céllal tettem, hogy felhasználjam majd az óvónőképzésben. A többórás nyersanyagot végül a kilencvenes évek elején a Magyar Tudományos Akadémia Fejlesztéslélektani Osztályán dolgoztuk fel Sugárné dr. Kádár Júliával. Két filmet szerkesztettünk a felvételekből. Az egyik az anya-gyerek kapcsolatáról, illetve a beszédfejlődésről (*Én is pisze, te is pisze*, 1992), a másik pedig a zenei nevelésről szól. Jól sikerült kisfilmek lettek. A zenei témájút (*Csip, csip, csóka – Ének a családban*, 1992) néhány konferencián be is mutattam, de aztán úgy éreztem, hogy annyira személyes, olyan bensőséges, hogy nem tudom a nagy nyilvánosság elé vinni.

Közhely, de mint a legtöbb közhely, igaz is, hogy a média nagy úr. A Duna Televízió *Ringató* műsorai után számtalan levél, telefonhívás érkezett hozzám. Ki vagyok, hol vagyok, mi is az, amit én csinálok. Nagy újdonságnak számított, semmi hasonló nem létezett még korábban. Közben már Budapestre jártam tanítani. Kétnyelvű, angol-magyar énekkönyveket írtunk Kismartony Katalin kiváló kolléganőmmel, továbbképzéseket, tanfolyamokat tartottam kisgyermeknevelőknek, óvónőknek, és 2004-ben a fővárosban is elindítottam a *Ringató* foglalkozásokat. Egy idő után sok helyre hívtak az országban, külföldről is érdeklődtek. Számtalan olyan pedagógus, zenész jelentkezett nálam, akik közeli is látni szerették volna azt, amit csinálok. Mindebből következett, hogy 2006-ban megszerveztem az első *Ringató* módszertani tanfolyamot. Forrai Katalin gyakran mondta nekem, hogy minél előbb legyenek utódaim. Ez a tanács és Kodály Zoltánnak azon gondolata irányított, hogy jó pedagógusokat kell képezni. Így fogalmaz Kodály a *Százéves tervben*: „Sokkal fontosabb, hogy ki az énektanár Kisvárdán, mint az, hogy ki az Opera igazgatója. Mert a rossz igazgató azonnal megbukik. (Néha még a jó is.) De a rossz tanár harminc éven át harminc évjáratból öli ki a zene szeretetét.”

Az első tanfolyam óta nagyra nőtt, sokan azt mondják, mozgalommá vált a *Ringató* a határainkon innen és túl. Egy újságíró szerint: új műfaj született. A foglalkozások eljutottak távoli földrészekre élő magyar közösségekhez. A tanfolyamok hosszú sorának köszönhetően kitűnő kolléganőkre, utódokra leltem, akik magas színvonalon, őszinte hittel képviselik a ma már művészetpedagógiának nevezett, Magyar Örökség díjas módszert.”

Gróh Ilona: A *Ringató* módszer kézikönyve - Bevezető

„2. Célok, feladatok a Ringató foglalkozásokon

2.1 Művészeti nevelés

Aki még nem járt Ringató foglalkozáson, talán el sem tudja képzelni, hogy mi történik ott. Ez a szép elnevezés nem utal pontosan a foglalkozás mikéntjére, sem arra, hogy kiket várunk oda. Úgy lehet nagyon egyszerűen megfogalmazni, hogy a Ringató egy családi zenei nevelési program. Anyukákkal, apukákkal, gyakran nagyszülőkkel énekelünk együtt, és ölbéli játékokat játszunk olyan kicsi gyerekekkel, akik még óvodába sem járnak. Kisbabákkal, totyogókkal. A mottónk talán valamivel többet elárul a Ringató foglalkozásokról: *„Vedd ölbe, ringasd, énekelj!”* Nem felszólítás ez, hanem kérés, kedves biztatás. Mindazoknak szól, akinek kisgyermek van, vagy kisgyermeket bíztak a gondjaira. Sajátos énekóra, amin felnőttek és gyerekek egyszerre vesznek részt. Nem osztunk ki kottát, nincs kötelezően megtanulandó anyag, nincs számonkérés, nem szolmizálunk, (ami egyébként nagyszerű eszköz máshol, máskor) és főképp ez egy olyan hely, ahol nem kell tartani az énekléstől. A Ringató foglalkozás lehetőség arra, hogy aki bátoratlan vagy gyakorlatlan az éneklésben, a foglalkozásokon kipróbálja magát. *„Pont jó lesz az úgy, ahogy énekelsz, csak csatlakozz hozzánk!”* – mondhatnánk a félénken érkező anyukának.

A félórás foglalkozást egy foglalkozásvezető irányítja. A gyerekek, ha szeretnének, ölben ülnek, de mászhatnak, tipeghetnek ide-oda. Számukra semmi sem kötelező.

Gyakran beszámolnak arról a szülők, hogy soha nem mertek énekelni. Az iskolában csak csukott szájjal ültek vagy tátogtak. A Ringató foglalkozásokon valahogy megszűnik ez a gátlás.

A céljaink többfelé ágaznak:

- Fontos a *zenei élménynyújtás*, hogy a résztvevő felnőttek és gyerekek átéljék a közös játék és éneklés örömét. A zenei nevelés egyben esztétikai nevelés is. Szépségnek kell megszületnie a foglalkozásokon, sokféle hangulatnak. Elsősorban az érzelmekre hatunk.
- *Mintát adunk* a szülőknek arra, hogy hogyan kezdődhet a családban a legkisebb gyerekek zenei nevelése.
- Célunk továbbá, hogy a felnőtteknek megtanítsunk egy *könnyen énekelhető dalanyagot*. *Kedvet ébresztünk* az énekléshez, bátorságot adunk, segítünk. Megmutatjuk, hogy együtt énekelni jó, hogy a magyar népdal szép, nem tandallá, leckévé korcsosult valami, hanem öröm. Szeretnénk, ha az éneklés és az énekes játék a családok hétköznapijainak részévé válna, otthon tovább élne, amit ezeken az alkalmakon megtanultak.
- Kodály útmutatásaira gondolva jól megválogatjuk mindazt, ami a Ringató foglalkozásokon elhangzik. Csak értékes zenei vagy éppen irodalmi anyaggal találkoznak a résztvevők. Kiemelt feladat számunkra az *ízlésformálás*. Kerüljük a giccsét, a kevésbé értékes gyerekdalokat. A kisgyerekeknek nincsen kialakult értékítéletük, tőlünk függ, hogy mi lesz számukra a szép. A gyerekek ízlésének alakulásáért a szülők és természetesen a nevelők, pedagógusok a felelősek.
- A foglalkozásainkon résztvevő kicsinyek esetében azt a célt követjük, amit Forrai Katalin is megfogalmazott a bölcsődések zenei nevelésével kapcsolatban. Szeretnénk a gyerekek *érdeklődését felkelteni*, érzékennyé tenni őket a zene, az énekszó iránt. Megismertetjük velük az énekes játékokat, a dalokat, mondókákat, de *nem tanítási*

szándék irányít bennünket. Az énekszó és a hangszerjáték mozgásra serkenti a kicsiket, ami öröm mindannyiunk számára. A sokféle zenei inger természetesen sokféle hangadásra ösztönzi őket. A maguk módján az apróságok is énekelni kezdenek. *Nem fejlesztünk, de a zene áttételes hatására a fejlődés számtalan területen megtörténik.* A művészeti nevelés így a teljes személyiségre hat.

Mindösszesen annyit szeretnénk tehát, hogy a felnőttek énekeljenek velünk, és ők is örömeiket leljék ebben. A gyerekek pedig legyenek ott, abban a közegben, ahol többen énekelnek együtt. Ahol zenei értékekkel, sokféle hangszínnel, hangingerrel és hangszerekkel találkoznak. Részt vehetnek az ölbéli játékokban, ha kedvük tartja, vagy csak ülhetnek az anyukájuk, apukájuk ölében. Ha éppen elmászni vagy sétálni van kedvük, azt is lehet. Nem várjuk el a gyerekektől a láthatóan aktív részvételt, a figyelmet (hiszen még nem képesek kitartó figyelemre), nem várunk produkciókat sem. Már néhány hónapos kisbabákkal lehet érkezni hozzánk. A pici gyerekekben akkor is nagyon sok minden – a fejlődése szempontjából fontos dolog – játszódik, ha azt éppen nem fedezzük fel abban a pillanatban.

Mivel kicsi gyerekek vesznek részt a foglalkozásainkon, az teljesen természetes, hogy olykor itt is keletkezik egy kis alapzaj. Nem szokott zavaró lenni. Ha ügyesen irányít, jól építkezik a foglalkozásvezető, akkor szinte varázslatként megszületik a csend. Ennek pedig időt szoktunk hagyni, hogy hasson, hogy mindannyian rá tudjunk csodálkozni a pillanatra.”

Gróh Ilona: Ringató módszertani kézikönyv – részlet

(Ringató Kiadó, 2022)